

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۵۸ نفتی‌های فقیر!

۵۹ صحرای رکود یا سراب رونق؟

کارت زرد

اما مشکلات وزیر تازه وارد به همین جا ختم نشد. سؤال نمایندگان مجلس در خصوص میزان واردات بنزین و عبور از سقف تعیین شده توسط مجلس در قانون بودجه، میرکاظمی را به مجلس کشاند تا در خصوص دلایل آن، دفاعیات خود را ارایه کند. مجلس در قانون بودجه، استفاده از هر گونه منبع دیگری جز منابع پیش‌بینی شده در قانون بودجه را برای واردات بنزین و گازوییل ممنوع اعلام کرده است. با این حال توکلی، نماینده تهران در مجلس، در مهر ماه در این زمینه گفت: همین الان که با هم صحبت می‌کنیم، حدود ۴ میلیارد دلار واردات بنزین داشته‌ایم و دولت همچنان به قانون‌شکنی خود ادامه می‌دهد.

وزیر نفت ضمن استناد به دلایل بروز این وضعیت، عدم نهایی‌سازی طرح هدفمند کردن یارانه‌ها را از دلایل این موضوع دانست و گفت: توزیع بنزین وارداتی با قیمت آزاد، موجب افزایش ۱۱ تا ۱۵ درصدی تورم خواهد شد و هیچ مدیریتی برای کاهش اثرات آن نداشته‌ایم. مجلس در نهایت با رأی‌گیری در این زمینه، با ۱۱۸ رأی موافق در مقابل ۱۰۲ رأی مخالف و ۱۴ رأی ممتنع، اولین کارت زرد را برای وزیر نفت صادر کرد.

همچنین در اواخر سال ۸۸ برخی اعضای کمیسیون انرژی از احتمال احضار مجدد وزیر نفت به مجلس برای توضیح‌خواهی در خصوص سؤالات نمایندگان خبر دادند، سؤالاتی که واردات بنزین و عدول از سقف تعیین شده در این زمینه، هنوز در میان آنان است. برخی رسانه‌ها انتشار این خبر را به احتمال دریافت کارت زرد دوم توسط وزیر نفت فعلی و وزیر بازرگانی سابق تعبیر کرده‌اند. بر اساس قوانین جدید مجلس در خصوص استیضاح وزرا، سه بار قانع نشدن مجلس از پاسخ وزیر به سؤالات مطروحه به رأی عدم اعتماد به وزیر تعبیر می‌شود.

نیازها و دغدغه‌های نفتی

۸۹، آغاز روند اصلاحات بخش انرژی

علیرغم سخت‌تر شدن تحریم‌ها، تولید گاز ایران - در دوره وزیر جدید - به رکورد تازه‌ای دست یافت. ولی چالش‌های صنعت نفت را جدی بگیریم.

موافق در مقابل ۱۱۷ رأی مخالف و ۱۹ رأی ممتنع، رأی اعتماد مجلس را دریافت کند. گفتنی است رأی مجلس به وزیر نفت قبلی، شامل ۲۱۷ رأی موافق، ۲۰ رأی مخالف و ۹ رأی ممتنع بود. میرکاظمی با اخذ رأی اعتماد از مجلس در رأس حساس‌ترین وزارتخانه اقتصادی کشور قرار گرفت و با تغییر مدیران عامل شرکت‌های پتروشیمی و گاز و برخی از مدیریت‌های ستادی در نخستین هفته‌های حضور خود در صنعت نفت، فعالیت در این وزارتخانه را آغاز کرد. در این بین برخی از فعالیت‌های میرکاظمی در وزارت نفت، انتقاداتی را از سوی نمایندگان مجلس و کارشناسان مستقل به همراه داشته است. عدم حضور وزیر نفت در اجلاس آپک در لواندا که این غیبت از سوی کارشناسان به تضعیف جایگاه ایران در این سازمان تعبیر شد و اشتباه در ارایه جایگاه ایران در میان کشورهای دارنده بیشترین ذخایر اثبات شده نفت خام - در حالی که ونزوئلا با انجام برخی محاسبات غیراصولی، بیش از یک سال است که جایگاه ایران را به عنوان دومین دارنده ذخایر نفتی در میان کشورهای عضو آپک غصب کرده - از مهمترین مواردی بودند که انتقادات کارشناسان را به وزیر قبلی بازرگانی و فعلی نفت برانگیختند.

پس از انتخابات دهمین دوره ریاست جمهوری، برخی تغییرات در مدیریت‌های ارشد، موجب شد صنعت نفت با تعدادی از مدیران باسابقه خود خداحافظی کند. برخی از این مدیران، سال‌ها سابقه وزارت در وزارتخانه‌های صنعتی کشور را دارا بوده و عملکرد نسبتاً قابل قبولی در مجموعه صنعت نفت داشته‌اند. جابجایی در برخی سمت‌های مدیریتی نیز از پیامدهای آغاز به کار دولت دهم بود.

تغییر وزیر نفت، بخش مهم تحولات ستادی وزارت نفت را در سال ۸۸ به خود اختصاص داد. رییس‌جمهور و نمایندگان مجلس - به خصوص اعضای کمیسیون انرژی که سیاست‌های مورد نظر نمایندگان در بخش انرژی از کانال آنان در وزارت نفت پیگیری می‌شود - نقش تعیین‌کننده‌ای را در انتخاب وزیر نفت بر عهده دارند. در خصوص وزیر نفت، دیدگاه اکثریت مجلس و به خصوص اعضای کمیسیون انرژی بر انتخاب وزیری با سابقه فعالیت در صنعت نفت متمرکز شده بود. گزینه‌های مختلفی در این بخش مطرح و مورد بحث قرار گرفتند که در نهایت نظر محمود احمدی‌نژاد بر وزیر قبلی بازرگانی، مسعود میرکاظمی قرار گرفت و با معرفی وی به مجلس، میرکاظمی توانست با ۱۴۷ رأی

تولید

در سال ۸۸ ظرفیت تولید نفت ایران به رقم ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه در روز رسید؛ در صورتی که هدف‌گذاری تولید در برنامه پنجم توسعه که از سال ۸۹ آغاز خواهد شد، دستیابی به تولید روزانه ۵ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه در روز است.

در بخش تولید گاز رکورد تولید روزانه ۶۳۰ میلیون متر مکعب در یکی از روزهای زمستان سال ۸۸ تحقق یافت. در این بین، تداوم تحریم‌ها از سوی کشورهای غربی بر سر مسأله هسته‌ای، محدودیت‌هایی را در اجرای طرح‌های افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز و تأمین منابع مالی و فنی لازم برای این منظور ایجاد کرده است. مسئولین وزارت نفت اعلام کرده‌اند با توجه به وجود محدودیت‌های در تأمین منابع مالی لازم برای طرح‌های صنعت نفت، طرح‌های دارای اولویت در بخش‌های مختلف در دستور کار قرار خواهند گرفت. میرکاظمی نیز از مذاکراتی با بانک‌های داخلی برای تأمین بخشی از منابع مالی لازم برای این منظور خبر داده است.

افزایش ظرفیت تولید نفت ایران، به خصوص با توجه به فرسودگی بسیاری از مخازن بزرگ تولید نفت کشور از اهمیتی حیاتی برخوردار است. با توجه به این که بیشتر مخازن بزرگ نفتی ایران نیمه دوم عمر خود را سپری می‌کنند، تولید نفت آنها دچار افتی طبیعی معادل ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزار بشکه در روز شده که در این راستا افزایش تزریق گاز به مخازن نفتی با هدف حفظ فشار چاه‌ها و افزایش بازیافت نفت و نیز توسعه مخازن و میادین جدید، مهمترین سازوکارهای اجرایی به منظور حفظ جایگاه ایران در بازار جهانی نفت است.

از طرف دیگر، تداوم روند رشد فزاینده مصرف انرژی - به خصوص حامل‌های نفتی و گاز طبیعی - امکان برنامه‌ریزی راهبردی را در صنعت نفت کشور با مشکلاتی مواجه ساخته است. صنعت برق نیز در این بخش مشکلات مشترکی را با صنعت

نفت تجربه می‌کند. با در نظر گرفتن پتانسیل‌های بسیاری که برای استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر از قبیل انرژی باد، زمین گرمایی، انرژی خورشیدی و غیره در ایران وجود دارد، هنوز بیش از ۹۹ درصد از مصرف انرژی اولیه ایران از منابع نفت و گاز تأمین می‌شوند.

صنعت برق

صنعت برق ایران طی سال‌های اخیر به دلیل ثبات قیمت‌های برق در نتیجه طرحی که از سوی برخی نمایندگان مجلس هفتم، تحت عنوان تثبیت قیمت‌ها ارایه شد، نتوانسته است منابع مالی لازم را برای افزایش ظرفیت‌های تولیدی برق در کشور - که رقمی در حدود یکصد تومان در هر کیلووات ساعت است - تأمین کند. اما نرخ رشد مصرف برق همچنان روند فزاینده خود را حفظ کرده و نرخ رشد تولید در سال‌های اخیر کمتر از رشد مصرف برق بوده است. معاون وزیر نیرو در خصوص تأمین منابع لازم برای ظرفیت‌سازی در این بخش با اشاره به لزوم ایجاد ۵ هزار مگاوات ظرفیت جدید برق جهت تأمین نیازهای رو به رشد کشور گفته است در صورت عدم تأمین منابع لازم برای احداث و راه‌اندازی ۲ هزار و ۲۰۰ مگاوات برق تا پایان سال ۸۸، به‌طور قطع در تابستان ۸۹ با مشکل مواجه خواهیم شد.

به گفته معاون وزیر نیرو، در حالی که قیمت تمام شده برق در کشور رقمی معادل ۱۰۰ تومان در هر کیلووات ساعت است، متوسط قیمت عرضه به بخش‌های مختلف تنها ۱۶ تومان است.

در هر حال سال ۸۹ به عنوان اولین سال اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها - به خصوص در بخش انرژی - می‌تواند شروع خوبی برای اصلاحات در بخش انرژی کشور در هر دو جانب عرضه و تقاضا باشد؛ هرچند مشکلات فراوانی را در سایر ابعاد به همراه خواهد داشت. ■

نفتی‌های فقیر!

سقوط سرمایه‌گذاری‌های نفتی در جهان

کاهش بیش از ۱۰۰ دلاری قیمت هر بشکه نفت در سال ۲۰۰۹ بسیاری از شرکت‌های ملی نفت را در جهان با کاهش درآمد مواجه کرد و آنها را وادار نمود تا هزینه‌های خود را در سال مالی ۲۰۰۹ کاهش داده و بسیاری از پروژه‌های نفتی و گازی خود را منحل کنند و یا حداقل به تأخیر اندازند. هزینه‌های سرمایه‌های شرکت‌های نفتی و گازی، پس از افزایش قابل توجه در سال ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ با وقوع بحران جهانی، کاهش بسیار شدیدی را در ۲۰۰۹ شاهد بودند، اما پیش‌بینی‌ها حاکی از آن هستند که در سال ۲۰۱۰ فعالیت هزینه‌های سرمایه‌ای، بیشتر به واسطه شرکت‌های بزرگ نفتی افزایش خواهد یافت. شرکت نفت و پتروشیمی چین، پتروبراس برزیل و شرکت‌های ملی نفت ونزوئلا، مکزیک، اکوادور، نیجریه و لیبی بیشترین سرمایه‌گذاری‌های نفتی و گازی را در سال ۲۰۱۰ انجام خواهند داد و در این بین آرامکوی سعودی و شرکت نفت قطر کاهش نسبی در این زمینه خواهند داشت.

به علاوه طبق پیش‌بینی‌ها نرخ رشد سالانه ظرفیت پالایشگاهی جهانی از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۳ حدود ۳/۵ درصد رشد خواهد داشت. در همین زمینه، بسیاری از کشورها، به ویژه در آسیا و خاورمیانه اولویت‌های ویژه‌ای برای پیگیری پروژه‌های پالایشگاهی دارند. در حال حاضر کشورهای خاورمیانه به شدت تلاش می‌کنند با بهره‌برداری از ظرفیت‌های بالای نفت خام خود، به قطب صادرات فرآورده‌های نفتی تبدیل شوند که البته چنین اهدافی از سوی شرکت‌های ملی نفت این کشورها انجام می‌شود. به عنوان مثال، کشور ما ایران در نظر دارد در سال‌های آینده برای ساخت پالایشگاه‌های جدید و بازسازی پالایشگاه‌های فعلی خود، رقمی در حدود ۱۰ تا ۱۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری کند.

دفتر تهران: بلوار جنت آباد
کوچه چهاردهم شرقی، پلاک ۴۳
تلفن: ۴۴۴۷۵۸۰۵
دورنگار: ۴۴۴۶۹۸۰۶

محمد امیرافشاری
وکیل دادگستری آلمان

مشاور و همراه در امور حقوقی و بازرگانی در آلمان

- * برقراری روابط بازرگانی با شرکای آلمانی
- * تنظیم قراردادهای بازرگانی بین شرکت‌ها و موسسات ایرانی و آلمانی
- * اجرا و نظارت بر روند فعالیتهای بازرگانی در آلمان
- * امور گمرک، مشاوره در تحریم‌های فعلی اتحادیه اروپا
- * افتتاح و ثبت شرکت یا نمایندگی در آلمان
- * اداره و مدیریت شرکت‌های مستقر در آلمان
- * اخذ اقامت برای فعالیت اقتصادی در آلمان
- * امور حقوقی شرکت‌ها و دعاوی اقتصادی در آلمان

Dammtonstraße 23
20354 Hamburg
Tel: 0049.40.41349870
Fax: 0049.40.413498710
Web: www.gi-law.de
E-mail: iran@gi-law.de